

Lokalna Platforma Na Rzecz Zapobiegania Powstawaniu Odpadów (ZPO)

Odpady to nie tylko problem dla środowiska, ale także wymierne straty gospodarcze. Europa wytwarza ogromne ilości odpadów: spożywczych i ogrodowych, budowlanych i rozbiórkowych, górniczych przemysłowych oraz osadów. Ilość wytwarzanych odpadów ściśle wynika z przyjętych przez nas wzorców produkcji i konsumpcji. Wyzwaniem jest już sama liczba produktów wprowadzanych na rynek. Zmiany demograficzne, takie jak wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych, także wpływają na ilość wytworzonych odpadów (np. w związku z większą liczbą małych opakowań). Około 10% wszystkich odpadów wytwarzanych w Europie stanowią odpady komunalne wytwarzane głównie przez gospodarstwa domowe, a w mniejszym stopniu także przez małe przedsiębiorstwa, szkoły i szpitale. Wg danych GUS w Polsce w 2014 roku wytworzono 142 mln ton odpadów, z czego odpady komunalne stanowiły 7%.

Ograniczenie masy wytwarzanych odpadów do poziomu zapewniającego równowagę surowcową, ekologiczną i sanitarną nie jest możliwe bez sposobu bytowania ludzi tj. ich świadomego i racjonalnego postępowania z odpadami. Działania zmierzające do zmniejszenia ilości powstających i gromadzonych w środowisku odpadów powinny obejmować:

- recykling surowców,
- minimalizację produkcji odpadów,
- ponowne wykorzystanie sprzętu i urządzeń.

Powyższe zasady korespondują z tzw. teorią 3R, która może być drogą do sukcesu w kontekście gospodarki odpadami. 3R to z angielskiego Reduce, Reuse i Recycle - czyli redukuj, używaj ponownie i recyklinguj! To z pozoru banalne zestawienie, zastosowane na szeroką skalę, może stać się idealnym rozwiązaniem problemu z odpadami.

JAK ZATEM ZAPOBIEGAĆ POWSTAWANIU ODPADÓW?

PO PIERWSZE - REDUKUJ!

W dzisiejszych czasach wszystkie produkty sprzedawane są w opakowaniach, które po zużyciu produktu stają się odpadem. Zapobieganie powstawaniu i zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów to główne i podstawowe cele w gospodarce odpadami. Zapobieganie powstawaniu odpadów jest najbardziej pożądaną i zdecydowanie najlepszą metodą gospodarowania, jako że brak odpadów oznacza brak problemów z nimi związanych, takich jak zbieranie, transport czy unieszkodliwianie - a wszystkie te metody w mniejszym lub większym stopniu wymagają nakładów finansowych, użycia energii i materiałów. Niesegregowane i niezagospodarowane śmieci, które każdy z nas wyrzuca każdego dnia, trafiają na wciąż powiększające się składowiska odpadów. Pamiętajmy jednak, że kosztami ich utrzymania jesteśmy przecież obciążani my wszyscy! Każdy z nas może w swoim domu podjąć działania sprzyjające ograniczeniu powstawania odpadów - dzięki czemu nasze otoczenie będzie ładniejsze, a my zaoszczędzimy na opłatach.

Kilka prostych zasad jak zmniejszyć ilość odpadów:

1) Kupuj odpowiedzialnie: Najlepszym sposobem na poradzenie sobie z rosnącą masą odpadów jest ograniczenie ich ilości. Najlepiej zacząć już podczas wizyty w sklepie. Ruszając na zakupy, pamiętajmy, że każdy dokonany przez nas zakup ma wpływ na stan środowiska naturalnego! Dzięki naszym świadomym decyzjom możemy znacznie ograniczyć ilość wytwarzanych odpadów. Robiąc listę zakupów, warto odpowiedzieć sobie na zasadnicze pytania: czy naprawdę tego potrzebuję? A może to, co mam, nadal działa albo da się zreperować? Kupując tylko to, co nam potrzebne, możemy nie tylko ograniczyć ilość śmieci, ale również zużycie energii, surowców i wody potrzebnych podczas produkcji. O czym warto także pamiętać wybierając się na zakupy? Oto garść prostych rozwiązań:

- **weź torbę z domu** - pamiętajmy, żeby na zakupy iść z własną torbą wielokrotnego użytku - im rzadziej korzystamy z plastikowych jednorazowych toreb, tym mniej śmieci wyląduje w koszu. Jeśli już zdarzy nam się zapomnieć własnej torby, nie bierzmy „jednorazówek” - w prawie każdym sklepie można dostać duże i solidne torby, które będziemy mogli wykorzystać wielokrotnie lub wykorzystać do innych celów. Torba wielokrotnego użytku jest pojemna, wytrzymała i będzie służyć całe lata, a po zwinięciu zajmuje tak mało miejsca, że zmieści się w każdej damskiej torebce. Warto wyrobić taki nawyk szczególnie, że każda torba jednorazowa w sklepie to dodatkowy koszt i dodatkowy odpad, który trzeba będzie zagospodarować lub zutylizować.
- **kupuj tyle, ile naprawdę potrzebujesz.**
- **zwracaj uwagę na daty przydatności do spożycia.**
- **wybieraj produkty trwałe.**
- **unikaj jednorazowych produktów** np. plastikowych sztućców na grilla, papierowych

talerzyków czy plastikowych kubeczków. Zamiast zwykłych, jednorazowych baterii stosuj akumulatorki, które można wielokrotnie ładować, zamiast papierowych ręczników, możemy korzystać z materiałowej ściereczki itp.

- **wybij szklaną butelkę zwrotną zamiast butelki plastikowej** (szklana butelka może być wykorzystana powtórnie nawet 15 razy, podczas gdy butelka plastikowa jest jednorazowa).
- **unikaj produktów zapakowanych w wiele warstw opakowań** – podczas codziennych zakupów starajmy się wybierać produkty, które można kupić bez opakowania, np. warzywa, owoce, mięso czy pieczywo. W tym celu warto wybrać się z wizytą na lokalny bazar, do piekarni, warzywniaka czy sklepu mięsnego – wybierając lokalne produkty otrzymujemy świeższe towary, których transport do miejsca ostatecznej sprzedaży nie wiązał się z przewozem na duże odległości, dzięki czemu ograniczamy emisję gazów cieplarnianych. Niepakowane towary możemy kupić też w supermarkecie, wybierając towar ze stoisk zamiast pakowane towary z półki. Każda taka decyzja sprawia, że w naszym koszu ląduje mniej foliowych opakowań i styropianowych tacek, które później przeważnie trafiają na wysypiska. Oczywiście nie wszystkie towary jesteśmy w stanie kupić bez opakowania. Wybierajmy takie, które są pakowane w materiały biodegradowalne lub podlegają recyklingowi. Najlepiej wybierać opakowania wykonane ze szkła i metali. Są to materiały, które można przetwarzać nieskończoną ilość razy. To lepsze rozwiązanie niż wybór opakowań plastikowych, które pomimo, że również mogą być przetwarzane, to ich żywotność jest krótsza, a ich rozkład potrafi trwać nawet tysiące lat. Jeżeli to możliwe unikajmy plastikowych opakowań pokrytych folią termozgrzewalną – w tej formie nie nadają się do przetworzenia. Przetworzeniu nie ulega też czarny plastik.
- **zastanów się przed dokonaniem większego zakupu:** chociaż to właśnie podczas codziennych zakupów produkujemy najwięcej śmieci, to potencjalnie większe zagrożenie dla środowiska mogą mieć decyzje o wymianie regału, pralki czy telewizora. Szkodliwe dla środowiska mogą być zwłaszcza te ostatnie, czyli sprzęt RTV/AGD, do którego produkcji wykorzystuje się związki chemiczne i wiele rzadkich metali. Dlatego zawsze warto zorientować się, czy sprzęt elektroniczny z drugiego obiegu nie zaspokoi naszych potrzeb. Kupując sprzęt RTV/AGD, warto zwrócić uwagę na jego klasę energetyczną i trwałość. Zastanówmy się też, czy będziemy na tyle regularnie korzystać z danego przedmiotu, że warto go kupić. Być może wystarczy zapytać sąsiada, czy może nam pożyczyć jakieś narzędzie np. wiertarkę. Co zrobić z meblami, które są już wytarte i nie pasują do wnętrza świeżo wyremontowanego mieszkania? Zastanów się, czy zamiast kupować nową kanapę czy fotel, nie lepiej je odświeżyć, np. poprzez wymianę obić.

2) Zastanów się zanim wyrzucisz:

Rzeczy używane, których już nie potrzebujesz np. meble, sprawny sprzęt AGD, książki, ubrania, zabawki, sprzęty sportowe i dla dzieci możesz oddać komuś, kto ich potrzebuje, lub sprzedać. Zasada jest prosta – jeżeli czegoś nie potrzebujesz – podaj to dalej. Jest wiele sposobów, żeby oddać przedmioty, których nie potrzebujemy w dobre ręce. Można skorzystać z internetowych portali z ogłoszeniami lokalnymi lub oddać te rzeczy instytucjom, które prześlą je potrzebującym.

3) Ogranicz ilość generowanych przez siebie odpadów:

- do pakowania wykorzystuj pojemniki wielokrotnego użytku;
- ogranicz ilość zużywanego papieru:
 - wysyłaj korespondencję pocztą elektroniczną zamiast tradycyjnych listów,
 - zrezygnuj z papierowych faktur i rachunków za media i usługi oraz z tradycyjnych wyciągów bankowych na rzecz dokumentów przekazywanych w wersji elektronicznej,
 - jeżeli musisz coś wydrukować, to drukuj dwustronnie,
 - tam, gdzie możliwe wykorzystuj papier wcześniej zapisany jednostronnie,

- wymień źródło ciepła na paliwo stałe na ogrzewanie sieciowe lub gazowe - w ten sposób wyeliminujesz zarówno odpady popiołu jak również ograniczysz emisję substancji szkodliwych do środowiska,
- jeśli masz przydomowy ogródek, kompostuj odpady spożywcze, które stanowią 31% wytwarzanych przez Ciebie odpadów - posłużą do nawożenia Twojego ogrodu, a obecna technologia pozwala przechowywać kompost w sposób bezpieczny i nieuciążliwy

PO DRUGIE - NAPRAW/UŻYJ PONOWNIE!

Od wielu lat popularny jest trend zwany Up-cyklingiem, polegający na nadawaniu przedmiotom przeznaczonym do wyrzucenia nowej, większej wartości. Czy to będzie stara lampa, do której upleciemy abażur, puszki po kawie będące organizmem w przydomowym warsztacie, albo pokrzywiony widelec, wygięty jeszcze bardziej i stający się przez to nietypową bransoletką lub uchwytem do szuflady, ważny jest pomysł i wdrożenie go w życie. Często potrzeba chwili wpływa na naszą kreatywność i wcale nie musimy być zbuntowanymi designerami, żeby dawać drugie, a nawet kolejne życia starym przedmiotom. Drugie życie można nadać wielu przedmiotom. Używane ubrania można przerobić, a używane meble odświeżyć przez wymianę obić, uchwytów, poręczy, czy też przez przemalowanie itp. Nie dość, że nie wytwarza się przy tym nowych odpadów, to można zyskać odnowione, wartościowe przedmioty, z których radość może być taka sama, jeśli nie większa, niż z nowo zakupionych!

Kompostowanie to jedna z najlepiej sprawdzonych metod powtórnego wykorzystania odpadów!

Kompostowanie pozwala zmniejszyć o 30-50% ilość odpadów wywożonych na wysypiska. W przydomowym kompostowniku można przetworzyć nawet 300 kg odpadów w ciągu roku. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dopuszcza prowadzenie przydomowego kompostownika.

Pamiętajmy, że prawidłowo przygotowany kompost jest przyjemny w dotyku, a zapachem przypomina ściółkę leśną. Uzyskanie odpowiedniego efektu ułatwi stosowanie dziesięciu podstawowych zasad kompostowania:

1. kompostownik powinien być dostosowany wielkością do potrzeb gospodarstwa domowego;
2. pojemnik należy umieścić bezpośrednio na naturalnym podłożu, aby umożliwić dostęp do odpadów mikroorganizmom żyjącym w glebie i przyspieszającym naturalne procesy rozkładu materii. Taki pojemnik można zbudować z kamieni, cegieł, drewna lub wykorzystać plastikowe pojemniki z polietylenu o wysokiej gęstości, dzięki którym kompostownik jest mrozoodporny;
3. jeśli to możliwe, kompostownik powinien stać w zacienionej części ogrodu;
4. nie wszystkie odpady organiczne nadają się na kompost, trzeba je więc segregować;
5. im bardziej rozdrobnione odpady, tym szybciej ulegają rozkładowi;
6. ważne jest utrzymanie odpowiedniej wilgotności przyzmy kompostowej. Jeśli jest zbyt mokra i zaczyna wydzielać nieprzyjemny zapach, należy do niej dodać odpady wchłaniające wodę, np. tekturowe wyłoczki po jajkach albo papier gazetowy zgnieciony w kulki;
7. w celu przyspieszenia procesu rozkładu można przesypywać kolejne warstwy odpadów zwykłą ziemią ogrodową;
8. dodana do kompostownika szczepionka bakteryjna, dostępna w sklepach ogrodniczych, zabezpieczy kompost przed nieprzyjemnym zapachem i dodatkowo przyspieszy proces rozkładu;
9. raz na dwa tygodnie należy wymieszać zawartość kompostownika, żeby umożliwić dopływ powietrza do wszystkich warstw. Proces rozkładu z udziałem tlenu, w przeciwieństwie do beztlenowego gnicia, przebiega bez wydzielania nieprzyjemnego zapachu;

10. po dodaniu kolejnej porcji odpadów dobrze jest przykryć kompostownik (np. matą słomianą lub workiem z juty), aby nie tracił wilgoci i ciepła.

Czas oczekiwania na efekty to około 5-6 miesięcy. Jeśli kompostownik zostanie założony na wiosnę, to jesienią pierwsza porcja kompostu powinna być gotowa!

PO TRZECIE - RECYKLINGUJ!

Słowo odmieniane przez wszystkie przypadki, spolszczone przed laty, dziś już nie brzmi w ogóle obco. Każdy zna nie tylko słowo, ale i sens, i zamysł całego procesu – segregacja odpadów co prawda nie zaskarbiła sobie jeszcze wszystkich serc, ale to jest właśnie pierwszy i newralgiczny punkt całego procesu odzysku energii lub materiałów. Od lipca 2020 w Unii Europejskiej przetworzone ma być 50% wszystkich odpadów. Na obecnym etapie rozwoju technologii recyklingowane może być praktycznie wszystko. Przerobienie odpadów bio na kompost, wytworzenie energii ze spalania śmieci, uzyskanie regranulatu z tworzyw sztucznych, czy nieskończonych cykli przetwarzania szkła i aluminium, to ogólne przykłady tego, jak możemy osiągnąć społeczeństwo bezodpadowe.

Selektywny sposób zbierania odpadów komunalnych jest ustawowym obowiązkiem każdego właściciela nieruchomości! Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w *sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów* selektywnie zbiera się:

- 1) papier;
- 2) szkło;
- 3) metale;
- 4) tworzywa sztuczne;
- 5) odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów.

Poszczególne frakcje odpadów gromadzi się w pojemnikach lub workach opatrzonych podpisem z nazwą frakcji oraz kolorem przypisanym do danej frakcji. Szczegóły poniżej:

